

Волинський національний університет ім. Лесі Українки
Бібліотека

Серія "Дослідники Волині. Дати і долі"
Вип. 3.

АНДРІЙ ХОЙНАЦЬКИЙ
(1837–1888)

Біобібліографічний нарис до 175-річчя від дня народження

ЛУЦЬК – 2012

Андрій Федорович Хойнацький – український богослов, церковний і педагогічний діяч, протоієрей, історик української православної церкви, професор, член історичного товариства Нестора-літописця, краєзнавець Волині.

Народився А. Хойнацький в сім'ї священника в містечку Полонному Новоград-Волинського повіту Волинської губернії. Початкову освіту здобув у Кременці в повітовому училищі. З 1853 по 1859 рр. навчався у Волинській духовній семінарії, яку закінчив у 1859 р. Потім вступив до Київської духовної академії. З 1863 до 1872 р. працював викладачем Волинської духовної семінарії. Пізніше перейшов законовчителем в Ніжинський ліцей князя Безбородька. А з 1875 р. призначений професором богослов'я Ніжинського історико-філологічного інституту. Помер Андрій Федорович Хойнацький в 1888 р. в м. Ніжині Чернігівської губернії.

Андрій Хойнацький є автором численних релігійно-богословських та історичних праць, серед яких відзначаються дослідження Волині, Поділля і частково – Галицького Поділля. Він вивчав історію інквізиції в Польщі і в Україні, генеалогію князів Острозьких на Волині. Андрій Хойнацький був серед тих, хто започаткував наукове краєзнавство Волині. Дослідження А. Хойнацького мають історичну цінність. Особливий інтерес для сучасних краєзнавців становлять праці, присвячені життєдіяльності видатних історичних та релігійних діячів Волині.

Основними з них є:

“Воспоминание о явлении божьей матери на горе Почаевской ради избавления Почаевской обители от нападения турок и татар 23.07.1675 г.” (1876);

“Жизнь и деятельность святителя Киприана, митрополита киевско-московского, на Волыни” (1873);

“Житие и страдание святого преподобномученика Макария, архимандрита овручского, переяславского чудотворца” (1870);

- “Житие преподобного Стефана, епископа волынского” (1870);
- “Западнорусская церковная уния в ее богослужении и обрядах” (1871);
- “Из воспоминаний и заметок бывшего послушника Почаевской лавры при базилианах” (1879);
- “Институтская Свято-Александровская церковь в г. Нежине” (1870);
- “Лавра Почаевская” (1880–1883);
- “Минарет в Кременце” (1869);
- “Очерки из истории православной церкви и древнего благочестия на Волыни” (1878);
- “Очерки истории Нежинского Благовещенского монастыря” (1906);
- “Очерки из истории православной церкви и древнего благочестия на Волыни” (1878);
- “Патерик волинсько-почаївський”
- “Православие и Уния в лице двух своих защитников, преп. Иова Почаевского и Иосафата Кунцевича” (1882);
- “Православие на западе России в своих ближайших представителях” (1888);
- “Святитель Фотий, митрополит киевско-московский, на Волыни” (1873);
- “Униатская ставленная грамота (instituta) 18 в., найденная в с. Столпове Житомирского уезда” (1875);
- “Варлаам Шишацкий, бывший архиепископ могилевский” (1881).

На жаль, науковий архів вченого не зберігся. Але завдяки багатому фактичному матеріалу, праці А. Хойнацького зберігають для читача інтерес і по сьогодні.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Баженов Л. В. Хойнацький Андрій Федорович // Поділля в працях дослідників і краєзнавців XIX–XX ст. / Л. В. Баженов. – Кам'янець-Поділ., 1993. – С. 387.
2. Білецький Б. Сторінка з історії Волинської духовної семінарії і Київської духовної академії в XIX віці / Б. Білецький // Літопис Волині : наук.-попул. зб. волинознавства / Ін-т дослідів Волині. – Вінніпег, 1990. – Ч. 16. – С. 13–16. – Інформація про А. Хойнацького на с. 14.
3. Бондаренко Г. Історичні традиції краєзнавчих досліджень Волині // Історичне краєзнавство Волині / Г. Бондаренко. – Луцьк, 2003. – С. 90–109. – Згадка про А. Хойнацького на с. 97.
4. Дем'янчук Г. С. А. Ф. Хойнацький як церковно-релігійний краєзнавець / Г. С. Дем'янчук // Полонному – 1000 років : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., 15–17 черв. 1995 р. – Полонне, 1995. – С. 103–105.
5. Копилов С. А. А. Ф. Хойнацький і Волинь / С. А. Копилов // Минуле і сучасне Волині. Краєзнавство: історія, здобутки, перспективи : тези доп. та повідомл. II регіон. “Велика Волинь” і IV обл. іст.-краєзн. конф., 6–10 жовт. 1992 р. – Луцьк, 1992. – С. 51–52.
6. Костриця М. Ю. Священники – краєзнавці і дослідники Волині / М. Ю. Костриця // Українська біографістика = Biographistica Ukrainica : зб. наук. пр. / Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського [та ін.]. – К., 2005. – Вип. 3. – С. 124-136. – Інформація про А. Хойнацького на с. 127.
7. Осиха Г. Андрій Хойнацький / Г. Осиха // Просвіта. – 1996. – № 18.
8. Рожко В. Є. Чернечі святині Крем'янця і Волині // Православні монастирі Волині і Полісся : іст.-краєзн. нарис / В. Є. Рожко. – Луцьк, 2000. – С. 136–188. – Згадка про А. Хойнацького на с. 149.
9. Теодорович Н. И. Андрей Хойнацкий // История первоначального устройства Волынской духовной семинарии (1796–1896 гг.). / Н. И. Теодорович. – Почаев, 1901. – С. 625–626.

10. Терський С. Історія археологічних досліджень та історичного краєзнавства Волині : монографія / С. Терський. – Л. : Вид-во Львів. політехніки, 2010. – 380 с. – Про А. Ф. Хойнацького на с. 11, 49, 161, 257.

11. Хойнацький Андрій // Енциклопедія українознавства. Словникова частина : [в 11 т.] / Наук. т-во ім. Шевченка у Львові, Фонд духов. відродж. ім. митрополита А. Шептицького ; голов. ред. В. Кубійович. – Л., 2000. – Т. 10. – С. 3611.

12. Ярмошик І. Волинь в історико-краєзнавчих дослідженнях православного духовенства (друга половина XIX ст.) [Електронний ресурс] / І. Ярмошик // Історія релігій в Україні : [матеріали IV круглого столу, 9–10 трав., м. Львів]. – Л., 1994. – Режим доступу : <http://eprints.zu.edu.ua/id/eprint/6433>. – 4.07.12. – Назва з екрану.

13. Ярмошик І. Питання історії Волині в дослідженнях А. Ф. Хойнацького / І. Ярмошик // Волинський музей: історія і сучасність : тези та матеріали наук.-практ. конф., присвяч. 65-річчю Волин. краєзн. музею та 45-річчю Колодяжнен. літ.-мемор. музею Лесі Українки / Волин. обл. упр. культури, Волин. краєзн. музей. – Луцьк, 1998. – С. 46.

Андрій Хойнацький (1837–1888): біобібліогр. нарис до 175-річчя від дня народж. / Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, Бібліотека ; уклад. Л. Дейнека. – Луцьк, 2012. – (Дослідники Волині. Дати і долі ; вип. 3).

Подано бібліографічну інформацію про українського богослова, церковного і педагогічного діяча, протоієрея, історика української православної церкви, члена історичного товариства Нестора-літописця, краєзнавця Волині А. Хойнацького. До посібника увійшли статті із продовжуваних, неперіодичних та періодичних видань, електронні ресурси.

ББК 63.3(4УКР-4ВОЛ)я1